

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulosottokaaren muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan ulosottokaaren muuttamista siten, että velalliselle annettavia vapaakuukausia lisättäisiin. Tulorajaulosmittauksessa velalliselle annettaisiin ilman pyyntöä kolme vapaakuuta vuodessa nykyisen kahden vapaakuukauden sijaan. Lisäksi tulorajaulosmittauksessa velalliselle annettaisiin pyynnöstä neljäs vapaakuukausi, jos jokin muu vapaakuukauden myöntämisperuste täyttyy. Velalliselle, jonka tuloista jätetään ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa, annettaisiin ilman pyyntöä yksi vapaakuukausi vuodessa. Esityksessä ehdotetaan, että maksukyvyyn olennainen heikkeneminen tavanomaista suurempien tulojen hankkimiskulujen vuoksi lisätäisiin lakiin perusteeksi, jonka nojalla palkasta ulosmitattaisiin toistaiseksi tai määrätynä aikana säännönmukaista pienempi määrä.

Lisäksi ehdotetaan, että säännöstä hakijan velvollisuudesta ilmoittaa ulosottomiehelle muuttuneista tiedoista tarkennettaisiin ja varojen erikseen talletusta koskevaa säännöstä muutettaisiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2023. Uudistuksen vaatimien tietojärjestelmämuutosten vuoksi laki voi kuitenkin tulla voimaan aikaisintaan neljän kuukauden kuluttua sen hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
2.1 Vapaakuukaudet ja ulosmittauksen määrän rajoittaminen	4
2.2 Hakijan velvollisuus ilmoittaa muuttuneista tiedoista	6
2.3 Varojen erikseen talletus	6
3 Tavoitteet	7
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	7
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	7
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	8
4.2.1 Vaikutukset perimistulokseen ja ulosottomaksutuloihin.....	8
4.2.2 Työllisyysvaikutukset	10
4.2.3 Vaikutukset velallisten, velkojien ja muiden asianosaisten asemaan.....	10
4.2.4 Vaikutukset julkiseen talouteen ja viranomaisten toimintaan.....	11
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	13
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	13
5.1.1 Suojaosuuden nosto takuueläkkeen tasolle	13
5.1.2 Ulosmittauksen alarajan nostaminen (ns. takuusuojaosuus)	14
5.1.3 Progressiivinen ulosmittaustaulukko	14
5.1.4 Ulosottovelan vanhentumisajan lyhentäminen.....	15
5.1.5 Maksusuoritusten kohdentamisen muuttaminen	16
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö	16
6 Lausuntopalaute.....	17
7 Säännöskohtaiset perustelut	17
8 Voimaantulo	20
9 Suhde talousarvioesitykseen	20
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	20
LAKIEHDOTUS	22
ulosottokaaren muuttamisesta	22
LIITE	25
RINNAKKAISTEKSTI.....	25
ulosottokaaren muuttamisesta	25

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaan hallitus selvittää pikaisesti vaalikauden alussa ulosottokaaren muutostarpeet, esimerkiksi velallisen suojaosan kohdalla, ja tekee tarvittavat lainsäädännölliset muutokset. Muutostarpeista on tehty selvitys valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan hankkeena. Selvitystyön tulokset julkaistiin 26.5.2021 tutkimusraportissa [Ulosottovelka, sosiaaliturva ja työn tarjonta](#) (jatkossa *TEAS-selvitys*). TEAS-selvityksessä arvioituja uudistusvaihtoehtoja käsitellään tämän hallituksen esityksen jaksossa 5.1. *Vaihtoehtot ja niiden vaikutukset*.

Oikeusministeriö pyysi TEAS-selvityksestä lausuntoa 47 taholta. Selvitys oli avoimesti nähtävissä 9.6-31.8.2021 osoitteessa www.lausuntopalvelu.fi ja kaikki halukkaat tahot voivat antaa siitä lausuntonsa. Lausuntoja saatiin yhteensä 28 kappaletta ja lausuntopalautteesta julkaistiin tiivistelmä ([Ulosottokaaren muutostarpeet: Tutkimusraportti Ulosottovelka, sosiaaliturva ja työn tarjonta : Lausuntotiivistelmä](#)). Lausuntopalautteessa tavoite pienituloisten ulosottovelallisten aseman parantamisesta sai laajasti kannatusta. Keinojen osalta palaute oli sen sijaan jakaantunutta. Monet lausunnonantajista kannattivat ulosmittauksen aloittamisen alarajan nostamista nykyisestä. Kannatusta sai laajasti myös ulosmittausjärjestelmän yksinkertaistaminen. Moni lausunnonantajista nosti esiin lisäselvitysten ja laajemman vaikutusten arvioinnin tarpeen. Erityisesti vaikutuksia rahoitusmarkkinoihin ja erilaisten velkojien asemaan tulisi lausuntopalautteen perusteella vielä selvittää. Myös ulosmittauksen ulkopuolelle jäävien eli ulosotossa varattomaksi todettavien velallisten asema tulisi huomioida, kuten myös ulosmittausjärjestelmän suhde sosiaaliturvajärjestelmään, erityisesti toimeentulotukeen. Jotkin lausunnonantajista, kuten Ulosottolaitos, pitivät vapaakuukausijärjestelmän kehittämistä ulosmittausjärjestelmän uudistamista parempana vaihtoehtona.

Edellä sanotun TEAS-selvityksen ja siitä saadun lausuntopalautteen pohjalta hallitus linjasi työllisyystoimia koskevassa kannanotossaan 11.2.2022, että hallitus valmistelee syysistuntokaudella 2022 eduskunnalle annettavaksi vapaakuukausien lisäämistä koskevan hallituksen esityksen. Lisäksi päätettiin käynnistää selvitys ulosmittauksen laskentasääntöjen ja sosiaaliturvaetuuksien yhteensovittamisesta. Selvityksellä luodaan tietopohjaa ulosmittausjärjestelmän laajemmalle uudistamiselle ja muun muassa sen arviointiin, millaisia työllisyysvaikutuksia mahdollisella uudistuksella voisi olla. Oikeusministeriö asetti selvityksen toteuttamiseksi työryhmän, jonka tehtävänä on laatia kuvaus sosiaaliturvaetuuksien ulosmittauksen nykytilasta ja esittää vaihtoehtot sosiaaliturvaetuuksiin liittyvän ulosmittausjärjestelmän uudistamiseksi. Työryhmän toimikausi päättyy 31.10.2022, jonka jälkeen toteutetaan ehdotettujen uudistusvaihtoehtojen vaikutusten arviointi.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä virkatyönä. Luonnos hallituksen esitykseksi on ollut avoimesti nähtävissä xx.xx.-xx.xx.2022 osoitteessa www.lausuntopalvelu.fi ja kaikki halukkaat tahot ovat voineet antaa asiassa lausuntonsa. Erikseen lausuntoja on pyydetty Akava ry:ltä, eduskunnan oikeusasiamieheltä, Elinkeinoelämän Keskusliitto EK:lta, Finanssiala ry:ltä, Insolvenssioikeudellinen yhdistys ry:ltä, Helsingin yliopistolta/professori Tuula Linnalta, Kansaneläkelaitokselta, Kihlakunnanulosottomiehet ry:ltä, Kuluttajaliitto ry:ltä, Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat ry:ltä, oikeusapu- ja edunvalvontapiireiltä, Oikeushallinnon henkilökunta OHK ry:ltä, Oikeushallinnon toimihenkilöt JHL ry:ltä, Oikeusrekisterikeskukselta, sosiaali- ja

terveysministeriöltä, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:ltä, Suomen Asianajajaliitolta, Suomen Kihlakunnanvoudit ry:ltä, Suomen Lakimiesliitto ry:ltä, Suomen Perimistoi-
mistojen Liitto r.y.:ltä, Suomen Ulosottoylitarkastajat ja -tarkastajat ry:ltä, Suomen Yrittäjät
ry:ltä, Takuusäätiöltä, STTK ry:ltä, Tuomioistuinvirastolta, Työeläkevakuuttajat TELA ry:ltä,
työ- ja elinkeinoministeriöltä, Työttömien Keskusjärjestö ry:ltä, Ulosottolaitokselta, valtiova-
rainministeriöltä, Velkaneuvonta ry:ltä ja Verohallinnolta.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://oikeusministerio.fi/hankkeet-ja-saadossalvalmistelu> tunnuksella OM016:00/2022.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Vapaakuukaudet ja ulosmittauksen määrän rajoittaminen

Velallisen palkan ulosmittausta voidaan keventää antamalla velalliselle vapaakuukausia tai rajoittamalla ulosmittauksen määrää ulosottokaareissa (705/2007) säädettyjen edellytysten täytyessä. Palkkaa koskevia säännöksiä sovelletaan ulosottokaaren 4 luvun 2 §:n 2 momentin nojalla myös eläkkeeseen, sairauspäivärahaan ja muihin sellaisiin palkan sijasta maksettaviin toimeentuloetuuksiin ja korvauksiin, joiden ulosmittausta ei ole kielletty. Säännöksen perusteella vapaakuukausia annetaan ja ulosmittauksen määrää rajoitetaan siten myös esimerkiksi työeläkkeiden, ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan, sairauspäivärahan sekä äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan ulosmittauksessa. Jatkossa tässä esityksessä puhutaan palkan ulosmittauksesta tarkoittaen kaikkien niiden tulojen ulosmittausta, joihin palkkaa koskevia ulosottokaaren säännöksiä sovelletaan.

Ulosottokaaren 4 luvun 52 §:ssä säädetään palkan ulosmittauksessa annettavien vapaakuukausien myöntämisen perusteista. Lainkohdan mukaan palkan ulosmittaus on keskeytettävä määrääjäksi sen jälkeen, kun ulosmittaus on jatkunut yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti vuoden, jos jokin lainkohdassa todetuista kolmesta perusteesta täyttyy. Vapaakuukauden aikana ulosmittausta ei tehdä lainkaan, joten nettotulo jää tällöin kokonaisuudessaan velallisen käyttöön.

Voimassa olevan lain mukaan vapaakuukausia annetaan ensinnäkin, jos ulosmittaus on toimitettu ulosottokaaren 4 luvun 49 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna tulorajaulosmittauksena. Vapaakuukauden antaminen tällä perusteella ei edellytä velallisen pyyntöä. Ulosmittaus toimitetaan tulorajaulosmittauksena, jos velallisen nettotulot ovat yli suojaosuuden ja enintään kaksi kertaa suojaosuuden määrä. Velallisen suojaosuuden määrään vaikuttaa velallisen elätyksen varassa olevien henkilöiden lukumäärä. Esimerkiksi velallisen, jonka elätyksen varassa ei ole yhtään henkilöä, suojaosuus vuonna 2022 on 696 euroa kuukaudessa ja hän kuuluu siten tulorajaulosmittauksen piiriin, jos hänen nettotulonsa ovat enintään 1 392 euroa kuukaudessa. Velallisen, jonka elätyksen varassa on kaksi henkilöä, suojaosuus on 1 196,40 euroa kuukaudessa ja hän kuuluu tulorajaulosmittauksen piiriin, jos hänen nettotulonsa ovat enintään 2 392,80 euroa kuukaudessa. Vapaakuukausia annetaan toisin sanoen viran puolesta pienituloisimmille ulosmittausvelallisille.

Toiseksi vapaakuukausia annetaan velallisen pyynnöstä, jos hänen välttämättömät asumiskustannukset tai muut elinkustannukset ovat ulosmittauksen jälkeen jäävään määrään nähden korkeat. Kolmantena vapaakuukausien myöntämisperusteena on erityinen syy ulosmittauksen keskeyttämiseen. Vapaakuukausien myöntäminen korkeiden asumiskustannusten, muiden elinkustannusten tai erityisen syyn perusteella edellyttää velallisen pyyntöä. Vapaakuukausia voidaan antaa näillä perusteilla kaikkiin tuloluokkiin kuuluville velallisille.

Vapaakuukausien määrästä säädetään ulosottokaaren 4 luvun 53 §:ssä. Velalliset, jotka kuuluvat tulorajausmittauksen piiriin, saavat ilman pyyntöä kaksi vapaakuukautta vuodessa. Muilla perusteilla vapaakuukausia annetaan velallisen pyynnöstä enintään yhteensä kolme vuosittain. Hakijan suostumuksella vapaakuukausia voidaan antaa hakemuksen raukeamatta enintään kuusi vuosittain.

Jos palkan ulosmittaus toimitetaan juoksevan tai erääntyneen elatusavun taikka elatusavun ja muun saatavan perimiseksi, velalliselle voidaan ulosottokaaren 4 luvun 54 §:n 2 momentin mukaan antaa vapaakuukausia vain painavasta syystä. Palkasta voidaan saman lainkohdan 1 momentin nojalla ulosmitata säännönmukaista enemmän, jos perittävänä on jatkuvasti erääntyvä elatusapusaatava.

Ulosottolaitoksessa tehtiin vuonna 2021 yhteensä 69 687 myönteistä vapaakuukausipäätöstä ja 118 437 kielteistä vapaakuukausipäätöstä. Vapaakuukausia myönnettiin vuonna 2021 yhteensä 104 644 kappaletta.

Ulosottokaaren 4 luvun 51 §:n mukaan velallisen palkasta ulosmitataan toistaiseksi tai määrätynä aikana säännönmukaista pienempi määrä, jos velallisen maksukyky on sairauden, työttömyyden, velallisen maksaman elatusavun tai muun erityisen syyn vuoksi olennaisesti heikentynyt. Vuonna 2021 sanottuja ulosmittauksen määrän rajoittamista koskevia päätöksiä tehtiin yhteensä noin 11 400 kappaletta ja myönnettyjen rajoittamispäätöskuukausien määrä oli noin 40 500 kappaletta. Vapaakuukaudet ovat tilastotietojen valossa selvästi yleisempi keino velallisen tilanteen helpottamiseen kuin ulosmittauksen määrän rajoittaminen.

Rajoittamispäätösten lukumäärää voidaan verrata ulosottomiesten vuonna 2021 määräämien maksukieltojen määrään. Maksukiellolla ulosottomies määrää tulonmaksajan maksamaan osan tuloista ulosmittauksen perusteella ulosottomiehelle. Palkka- ja eläketuloja koskevia maksukieltoja määrättiin vuonna 2021 yhteensä noin 204 000 kappaletta eli rajoittamispäätösten kappalemäärä oli alle 6 % maksukieltojen kappalemäärästä. Määriä verrattaessa on huomattava ensinnäkin, että rajoittamispäätösten kappalemäärä sisältää velallisen kannalta sekä myönteisiä että kielteisiä päätöksiä ja että yhtä velallista koskien on voitu tehdä vuoden aikana useitakin rajoittamispäätöksiä. Toiseksi on huomattava, että maksukieltojen kappalemäärä ei kerro, kuinka monen velallisen tuloon on kohdistettu ulosmittaus. Maksukieltojen lukumäärään tilastoidaan kaikki vuoden aikana määrätty maksukiellot, ja yhden velallisen tuloihin on voitu vuoden aikana kohdistaa useita maksukieltoja. Rajoittamispäätösten lukumäärän ja maksukieltojen kokonaismäärän perusteella voidaan kuitenkin arvioida, että ulosmittauksen määrää rajoitetaan ulosottokäytännössä suhteellisen harvoin. Määrän vähäisyyttä selittänee osaksi se, että osa velallisista saa ulosottovelkansa maksettua melko nopeasti, jolloin tarvetta ulosmittauksen määrän rajoittamiseen alentuneen maksukyvyn perusteella ei ehdi syntyä. Tarkempaa tietoa sovelletuista rajoittamisen myöntämisperusteista ei ole saatavissa.

Sekä myönnettyjen vapaakuukausien, rajoituspäätöskuukausien että asiaa koskevien päätösten määrä kasvoi alkuvuonna 2022 verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan. Määrän kehitys on ollut nouseva, vaikka ulosottokaaren väliaikaisten, koronaviruspandemian vuoksi säädettyjen säännösten voimassaolo päättyi vuoden 2021 lopussa. Väliaikaisilla säännöksillä muutettiin muun muassa vapaakuukausia ja ulosmittauksen määrän rajoittamista koskevaa sääntelyä siten, että koronaviruspandemiasta ja poikkeusoloista johtuva väliaikainen maksuvaikeus lisättiin lakiin sanottujen huojennusten myöntämisen perusteeksi.

Vapaakuukausia ja ulosmittauksen määrän rajoittamista koskevat säännökset mahdollistavat velallisten yksilöllisten olosuhteiden huomioon ottamisen ulosottomenettelyssä. Vapaakuukauden turvin velallinen voi esimerkiksi rahoittaa yksittäisen välttämättömän kertahankinnan tai saada

taloudelliseen tilanteeseensa muuten tarvittavaa joustoa. Säännökset ovat olennainen ja tarpeellinen osa nykyistä ulosmittausjärjestelmää.

Yksilöllisten olosuhteiden huomioon ottaminen merkitsee aina ulosottomiehen harkintavallan käyttämistä. Jos laissa säädetty vapaakuukauden myöntämisperuste tai ulosmittauksen määrän rajoittamisen peruste täyttyy, vapaakuukausi tulee myöntää tai ulosmittauksen määrää tulee rajoittaa. Laissa ei kuitenkaan voida tyhjentävästi ja yksityiskohtaisesti luetella kaikkia niitä tilanteita, joissa vapaakuukausi annetaan tai ulosmittauksen määrää rajoitetaan. Ulosottomiehellä on tosiasiallista harkintavaltaa esimerkiksi silloin, kun hän yksittäistapauksessa arvioi, onko vapaakuukauden myöntämiselle tai ulosmittauksen määrän rajoittamiselle olemassa laissa tarkoitettu erityinen syy.

TEAS-selvityksestä saadussa lausuntopalautteessa usea lausunnonantaja ilmaisi käsityksensä, että vapaakuukausien myöntämisen osalta ulosottomiesten ratkaisukäytäntö on vaihtelevaa, eivätkä velalliset tule siten kaikilta osin yhdenmukaisesti kohdelluiksi. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit ilmaisivat käsityksensä lisäksi, etteivät ulosottomiehet käytännössä myönnä ulosmittaukseen helpotusta korkeiden työmatkakulujen vuoksi, vaikka ulosottokaaren sääntely sen mahdollistaisi.

2.2 Hakijan velvollisuus ilmoittaa muuttuneista tiedoista

Ulosottokaaren 3 luvun 3 §:n 1 momentin nojalla hakijan on viipymättä ilmoitettava ulosottomiehelle, jos jokin hakemuksessa ilmoitettu tieto myöhemmin muuttuu. Lainkohdan 2 momentin mukaan hakija on velvollinen ilmoittamaan ulosottomiehelle maksusuoritukset, jotka hän on saanut muutoin kuin ulosoton kautta. Muussa tapauksessa ulosotto voidaan keskeyttää tai peruuttaa. Laissa ei säädetä, millä tavalla hakijan tulee tehdä muutosilmoitukset.

Ulosoton hakemisen tavoista säädetään ulosottokaaren 3 luvun 1 §:ssä. Lainkohtaan lisättiin ulosottokaaren muuttamisesta annetulla lailla (778/2019) kolmas momentti, jonka mukaan ammattimaista perintätoimintaa harjoittavan henkilön ja julkisyhteisön on toimitettava ulosottohakemus ulosottoviranomaiselle joko ulosoton sähköisessä asiointipalvelussa laaditulla hakemuksella tai sähköisellä viestillä, joka toimitetaan teknisen käyttöyhteyden avulla ulosoton valtakunnalliseen tietojärjestelmään. Muulla tavalla toimitettua hakemusta ei oteta käsiteltäväksi, paitsi jos se ei ole ollut laadittavissa vaaditulla tavalla. Sääntelyn taustalla on tavoite saada mahdollisimman suuri osa ulosottohakemuksista sähköisesti joko sähköisen asiointipalvelun tai teknisen käyttöyhteyden kautta, jotta hakemusten käsittely olisi nopeampaa.

On perusteltua, että muutosilmoituksen tekemistä koskisi sama ilmoittamistapaa koskeva vaatimus kuin ulosoton hakemistakin. Vaatimus ulosottokaaren 3 luvun 1 §:n mukaisesta ilmoittamistavasta koskee jo nykyisin velkojan velvollisuutta ilmoittaa 3 luvun 104 §:n nojalla passiivirekisteriin merkityn saatavan määrä ulosmittauksen jälkeen. Käytännössä myös ulosottokaaren 3 luvun 3 §:n mukaisista muutosilmoituksista ainakin suurin osa tehdään sanottuja sähköisiä viestintäkanavia käyttäen.

2.3 Varojen erikseen talletus

Ulosottokaaren 6 luvun 23 §:n 1 momentin mukaan varat, joita ulosottomies säilyttää 21 tai 22 §:n mukaan, on talletettava erikseen luottolaitokseen korkoa kasvamaan, jos varat ylittävät valtioneuvoston asetuksella säädettyä huomattavan määrän. Koron talletetuista varoista saa se, jolle varat tilitetään. Erikseen talletus on tehtävä kuuden viikon kuluessa siitä, kun ne on suoritettu ulosottomiehelle. Ulosottomenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen (1322/2007) 19 §:n nojalla erikseen talletettava huomattava määrä on 30 000 euroa.

Velvoite varojen erikseen tallettamiseen koskee ensinnäkin ehdollista jako-osaa, jonka säilyttämisestä säädetään ulosottokaaren 6 luvun 21 §:ssä. Ehdollisesta jako-osasta on kyse silloin, kun ulosmittauksesta kertyneitä varoja on kohdennettu sellaiselle velkojan saatavalle, joka on merkitty ulosottomyynnissä laadittavaan asianosaisluetteloon ehdollisesti. Toiseksi erikseen tallettaminen koskee ulosottokaaren 6 luvun 22 §:n nojalla säilytettäviä muita varoja, joita ei voida muutoksenhaun tai muun syyn vuoksi tilittää tai joita ei voida vastaanottajan tuntemattomuuden tai muun syyn vuoksi palauttaa. Varojen erikseen tallettamisesta säädetty koskee ulosottokaaren 6 luvun 23 §:n 2 momentin nojalla myös ulosottomiehelle annettua rahavakuutta.

Ulosottokaaren 6 luvun 21 §:n sanamuodon vuoksi erikseen tallettamisen on katsottu ulosotokäytännössä edellyttävän, että erikseen talletetut varat kasvavat korkoa. Valtion maksuliikepalveluja koskevan, 1.12.2020 voimaan tulleen sopimuksen mukaan, talletustilien korko voi kuitenkin muodostua negatiiviseksi. Käytännössä talletustilien korko on ollut negatiivinen 1.12.2020 lukien, minkä vuoksi Ulosottolaitoksessa ei ole tehty sanotun ajankohdan jälkeen erikseen talletuksia, vaan varat on jätetty Ulosottolaitoksen virkavaraintilille säilytettäväksi. Talletustileillä negatiivinen korko pienentäisi talletettua pääomaa. Virkavaraintilillä olevien varojen pääoma ei pienene, vaan negatiivinen korko maksetaan keskitetysti valtion varoista.

Erikseen tallettamista koskeva ulosottokaaren 6 luvun 23 § on ollut nykyisessä sanamuodossaan voimassa 1.1.2007 lukien (laki ulosottolain muuttamisesta 469/2006). Lainkohtaa säädettyäessä ei ole ollut tiedossa, että talletustilin korot muuttuvat tulevaisuudessa negatiivisiksi eikä negatiivisiin korkoihin ole siten lainkohdan sanamuodossa tai niiden perusteluissa varauduttu. Käytäntö, jossa positiivisen korkotuoton saa se, jolle varat tilitetään, mutta negatiivisesta korosta vastaa valtio, ei ole tasapainoinen. Lainkohdan sanamuotoa on tarpeen muuttaa siten, että siinä huomioidaan mahdollisuus niin positiiviseen kuin negatiiviseenkin talletuskorkoon.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on helpottaa pienituloisten ulosottovelallisten asemaa lisäämällä heidän käyttöönsä jäävien tulojen määrää. Tavoitteena on, että uudistuksessa sekä velkojien että velallisten oikeudet otetaan huomioon tasapainoisesti ja että uudistus on valmisteltavissa ja toteutettavissa nopealla aikataululla.

Pienituloisten ulosottovelallisten aseman parantamiseksi tehtävien muutosten lisäksi esitetään tarkennuksia ulosottokaaren sääntelyyn siltä osin, kuin ulosotokäytännössä on havaittu muutostarpeita, jotka on mahdollista valmistella ja toteuttaa nopealla aikataululla.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vapaakuukausia koskevaa sääntelyä siten, että velalliselle annettavia vapaakuukausia lisättäisiin nykyisestä. Tulorajaulosmittauksen piirissä olevalle velalliselle annettaisiin viran puolesta eli ilman pyyntöä kolme vapaakuutta vuodessa nykyisen kahden vapaakuukauden sijaan. Tulorajaulosmittauksen piirissä ovat velalliset, joiden nettotulot ovat yli suojaosuuden ja enintään kaksi kertaa suojaosuuden määrä. Lisäksi ehdotetaan, että tulorajaulosmittauksen piirissä olevalle velalliselle annettaisiin pyynnöstä neljäs vapaakuukausi, jos jokin muu vapaakuukauden myöntämisperuste täyttyy. Voimassa olevan lain mukaan vapaakuukausia voi saada enintään kolme vuodessa eli ehdotettu muutos tarkoittaisi vapaakuukausien kokonaismäärän lisäämistä pienituloisimmille ulosottovelallisille.

Velalliselle, jonka palkan ulosmittaus on toimitettu jättämällä ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa palkasta, ehdotetaan annettavan viran puolesta yksi vapaakuukausi vuodessa. Sanotun ulosmittauksen piirissä ovat velalliset, joiden nettotulot ovat yli kaksi kertaa suojaosuuden ja enintään neljä kertaa suojaosuuden määrä. Voimassa olevan lain mukaan vain tulorajaulosmittauksen piirissä oleville velallisille annetaan viran puolesta vapaakuukausia, joten ehdotettu sääntely laajentaisi viran puolesta annettavien vapaakuukausien soveltamisalaa korkeampaan tuloluokkaan. Vapaakuukausien enimmäismäärä säilyisi kuitenkin muiden kuin tulorajaulosmittauksen piirissä olevien velallisten osalta samana kuin voimassa olevassa laissa eli enintään kolmena vapaakuukautena vuodessa. Yhden automaattisen vapaakuukauden antaminen nykyistä korkeampaan tuloluokkaan kuuluville velallisille on perusteltua, jotta velallisten kohtelu tulorajaulosmittauksessa ja yhden kolmasosan ulosmittauksessa ei muodostu kohtuuttoman erilaiseksi. Yhden vapaakuukauden muuttaminen automaattiseksi on muutenkin omiaan edistämään ratkaisukäytännön yhtenäisyyttä ja velallisten yhdenmukaista kohtelua.

Esityksellä ei ehdoteta muutoksia muihin vapaakuukausien myöntämisperusteisiin. Ehdotetuilla vapaakuukausijärjestelmän muutoksilla ei siten olisi vaikutusta suurituloisimpiin velallisiin eli velallisiin, joiden nettotulot ovat yli neljä kertaa suojaosuuden määrä.

Esityksessä ehdotetaan tarkennettavaksi ulosmittauksen määrän rajoittamista koskevaa säännöstä siten, että maksukyvyyn heikkeneminen tavanomaista suurempien tulonhankkimiskustannusten vuoksi lisittäisiin lakiin nimenomaisesti todeksi ulosmittauksen määrän rajoittamisen perusteeksi. Voimassa oleva laki mahdollistaa sinänsä korkeiden tulonhankkimiskulujen huomioon ottamisen erityisenä syynä. Lainkohdan perusteluissa (HE 13/2005 vp s. 82) tulonhankkimiskulut myös mainitaan mahdollisena ulosmittauksen määrän rajoittamisen perusteena. Ehdotetun lainmuutoksen tavoitteena on nostaa tulonhankkimiskulut selvemmin näkyviin rajoittamisen perusteeksi ja siten yhdenmukaistaa ulosottomiesten ratkaisukäytäntöä.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi tehtäväksi tarkennukset kahteen ulosottokaaren säännökseen, joiden voimassa oleva sanamuoto ei kaikilta osin palvele ulosottokäytännössä havaittuja tarpeita. Ensinnäkin ehdotetaan, että säännöstä hakijan velvollisuudesta ilmoittaa ulosottomiehelle muuttuneista tiedoista tarkennettaisiin siten, että säännökseen lisittäisiin ilmoittamistapaa koskeva viittaus. Viittaus on tarpeen, jotta myös muutosilmoitusten osalta ammattimaista perintätoimintaa harjoittavilla henkilöillä ja julkisyhteisöillä on velvollisuus tehdä ilmoitus joko ulosoton sähköisessä asiointipalvelussa tai sähköisellä viestillä, joka toimitetaan teknisen käyttöyhteyden avulla ulosoton valtakunnalliseen tietojärjestelmään. Toisena tarkennuksena ehdotetaan varojen erikseen talletusta koskevaan säännökseen muutosta, joka huomioisi nykyistä paremmin sen, että talletustilin korko voi olla myös negatiivinen. Ehdotuksen mukaan erikseen tallettaminen ei enää edellyttäisi koron kasvamista talletustilillä. Toisin sanoen tilitystä odottavat varat talletettaisiin erikseen laissa säädetyissä tilanteissa riippumatta siitä, onko talletustilin korko positiivinen vai negatiivinen. Talletustilin negatiivisesta korosta vastaisi se, jolle varat tilitetään.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Vaikutukset perimistulokseen ja ulosottomaksutuloihin

Ehdotetun vapaakuukausiuudistuksen vaikutuksia voidaan arvioida TEAS-selvityksessä tuotettujen arvioiden pohjalta. Selvityksessä simuloitiin vapaakuukausiuudistus, jossa annettiin kaikille velallisille, joiden tulopohja on alle neljä kertaa suojaosuus, yksi vapaakuukausi lisää. Simuloinnin tuloksena saatiin arvio uudistuksen vaikutuksista ulosmitattavaan summaan, velan maksun kestoon ja työllistymisveroasteeseen.

Esitettävä vapaakuukausiuudistus poikkeaa simuloidusta mallista siten, että vapaakuukausien enimmäismäärän ehdotetaan säilyvän kolmena vapaakuukautena vuodessa niillä velallisilla, joiden tulot ovat yli kaksi kertaa suojaisuuden ja enintään neljä kertaa suojaisuus. Simuloidussa mallissa kolmas harkinnanvarainen vapaakuukausi korvautui neljännellä harkinnanvaraisella vapaakuukaudella kaikilla niillä velallisilla, joiden vapaakuukausia lisättiin. Simuloidun vapaakuukausiuudistuksen ja nyt esitettävän uudistuksen välinen ero on kuitenkin siinä määrin pieni, että simuloinnilla tuotettujen vaikutusarvioiden voidaan katsoa kuvastavan myös esitettävän uudistuksen vaikutusten mittaluokkaa. Koska vapaakuukausia mahdollisesti tulee myönnettäväksi hieman simuloitua mallia vähemmän, simuloidusta mallista johdettujen vaikutusarvioiden voidaan katsoa kuvastavat esitetyn vapaakuukausiuudistuksen vaikutusten enimmäismäärää.

TEAS-selvityksen mukaan selvityksessä simuloitu vapaakuukausiuudistus pienentäisi palkan ulosmittauksesta kertyvää perimistulosta 3,2 % nykytilaan verrattuna. Palkan ulosmittauksesta kertyi vuonna 2021 noin 527,2 miljoonaa euroa. Palkan ulosmittauksesta kertyvän perimistuloksen pieneneminen 3,2 % tarkoittaisi, että perimistulos olisi laskennallisesti noin 16,9 miljoonaa euroa nykyistä pienempi eli noin 510,3 miljoonaa euroa vuodessa. Sanottu vaikutus perimistulokseen kuvaa nimenomaan välitöntä ensimmäisen vuoden vaikutusta, sillä ulosmittauksen määrän pieneneminen johtaa ulosmittauksen keston pitenemiseen, mikä puolestaan ennen pitkää nostaa ulosmittauskertymiä ulosmittausjakson loppupäässä. On myös huomattava, että perimistulokseen vaikuttaa aina ulosotto-perintään saapuvien asioiden kappalemäärä, perittävien saatavien euromäärä sekä velallisten kulloinkin maksukyky, joten arviot vaikutuksista perimistulokseen ovat laskennallisia.

Perimistuloksesta osa kohdennetaan velkojen saataville ja osa velallisilta perittäville ulosoton taulukkomaksuille, jotka tilitetään valtiolle. Vuonna 2021 palkkatulojen ulosmittauksesta kertyneestä perimistuloksesta noin 500,7 miljoonaa euroa kohdennettiin velkojen saataville ja noin 26,5 miljoonaa euroa ulosoton taulukkomaksuille. Taulukkomaksuihin kohdennettava osuus on pidemmälläkin aikavälillä tarkastellen ollut noin viisi prosenttia palkasta kertyvästä perimistuloksesta. Jos perimistulos olisi edellä arvioitu 510,3 miljoonaa euroa, kertyisi valtiolle ulosoton taulukkomaksuina noin 25,5 miljoonaa euroa ($0,05 * 510,3$ miljoonaa euroa). Vuoteen 2021 verrattuna taulukkomaksutulot pienenisivät siten noin yhdellä miljoonalla eurolla. Velkojen saataville kohdennettava osuus perimistuloksesta pienenesi puolestaan noin 15,9 miljoonaa euroa.

Velallisilta perittävän taulukkomaksun lisäksi maksuvelvoitteiden täytäntöönpanossa peritään valtiolle tilitysmaksua velkojilta. Tilitysmaksu vähennetään velkojalle Ulosottolaitoksesta tilitettävästä suorituksesta. Tilitysmaksujen kertymä on vakiintuneesti ollut noin 0,7 % Ulosottolaitoksen koko perimistuloksesta. Ehdotetun lainmuutoksen vaikutus perimistulokseen olisi laskennallisesti noin 16,9 miljoonaa euroa, jolloin tilitysmaksutulot pienenisivät noin 120 000 euroa ($0,007 * 16,9$ miljoonaa euroa). Vapaakuukausiuudistuksen arvioidaan näin ollen pienentävän valtion ulosottomaksutuloja yhteensä noin 1,1 miljoonaa euroa vuodessa.

Vapaakuukausiuudistuksen lisäksi esityksessä ehdotetaan tarkennettavaksi ulosmittauksen määrän rajoittamista koskevaa säännöstä siten, että maksukyvyyn heikkeneminen tavanomaista suurempien tulonhankkimiskustannusten vuoksi lisätään lakiin nimenomaisesti todeksi ulosmittauksen määrän rajoittamisen perusteeksi. Ehdotetun muutoksen tavoitteena on ohjata ulosottomiehiä yhtenäisempään ratkaisukäytäntöön siten, että kohonneet tulonhankkimiskustannukset otettaisiin aina silloin huomioon, kun ne alentavat velallisen maksukykyä olennaisesti.

Ulosmittauksen määrän rajoittamispäätösten voidaan arvioida ainakin hieman lisääntyvän ehdotetun lainmuutoksen myötä. Määrän ei oleteta kasvavan paljon, koska jo nykyisin tulonhankkimiskulut on mahdollista ottaa huomioon erityisenä syynä rajoittaa ulosmittauksen määrää.

Useimmiten tulonhankkimiskulut liittyvät työmatkakustannuksiin. Vuonna 2019 tehdyn työvoimatutkimuksen mukaan yhdensuuntaiseen työmatkaan kului Suomessa keskimäärin 23 minuuttia, ja eniten aikaa kului Uudellamaalla asuville. Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan vuonna 2017 työllisenä olevien henkilöiden työmatkojen keskipituus oli autoillen 18,6 kilometriä, ja kaikista työllisistä 46 %:lla työmatka oli pyöräillen alle seitsemän kilometriä. Tilastotiedon valossa voidaan arvioida, että iso osa ulosottovelallisista pystyy rahoittamaan työmatkukulunsa säännönmukaisesti palkasta ulosmittaamatta jätettävillä tuloilla. Mahdollisuus ulosmittauksen määrän rajoittamiseen on kuitenkin tärkeä niiden velallisten kannalta, joille tulonhankkimisesta aiheutuu tavanomaista suurempia kustannuksia. Ehdotetun lainmuutoksen arvioidaan yhdenmukaistavan ulosottomiesten ratkaisukäytäntöä, mutta sen vaikutus Ulosottolaitoksen euromääräiseen perimistulokseen arvioidaan kokonaisuutena vähäiseksi. Edellä todettu vapaakuukausiuudistusta koskeva vaikutusarvio riittää kattamaan myös ulosmittauksen määrän rajoittamista koskevan säännöksen tarkentamisen vaikutukset perimistulokseen. Näin on erityisesti siksi, että vapaakuukausiuudistuksen vaikutusarviot kuvaavat edellä todetulla tavalla vaikutusten enimmäismäärää.

4.2.2 Työllisyysvaikutukset

TEAS-selvityksessä arvioitiin vapaakuukausien määrän lisäämisen työllisyysvaikutuksia. Selvityksen mukaan hankkeessa simuloitu vapaakuukausiuudistus laskisi työttömän keskimääräistä työllistymisveroastetta 0.7 prosenttiyksikköä. Selvityksessä kiinnitettiin huomiota kuitenkin siihen, että kaikissa ulosmittausta keventävissä uudistuksissa kevennys samalla pidentää velan takaisinmaksuaikaa, mikäli ulosotossa oleva velka maksetaan ennen pitkää kokonaan takaisin. Kevennyksellä ei siten voida merkittävästi vaikuttaa kokonaisuutena työnteon kannustimiin. Vapaakuukausiuudistuksella ei näin ollen arvioida olevan merkittävää vaikutusta työllisyyteen.

4.2.3 Vaikutukset velallisten, velkojen ja muiden asianosaisten asemaan

Vapaakuukausia koskeva esitys vaikuttaisi myönteisesti velallisten asemaan, sillä velallisten käyttöön jäisi nykyistä suurempi osa tuloista. TEAS-selvityksen mukaan velallisilta kuukausittain ulosmitattavan määrän keskiarvo on nykyisin 203 euroa ja simuloitun vapaakuukausiuudistuksen jälkeen se olisi 198 euroa kuukaudessa. Simuloinnin mukaan ulosmittauksen määrä pieneni prosentuaalisesti eniten yksinhuoltajilla ja toiseksi eniten yksinasuvilla. Eri tuloluokkien tarkastelu osoittaa, että prosentuaalinen muutosvaikutus olisi pienituloisemmilla isompi kuin suurituloisilla. Esitetty vapaakuukausiuudistus, jossa tuloerajauulosmittauksen piiriin kuuluville velallisille annettaisiin kolme automaattista vapaakuukautta vuodessa, tarkoittaisi sitä, että pienituloisimmat velalliset lyhentäisivät tuloilla velkojaan korkeintaan kolme neljäsosaa vuodesta ja ainakin yhden neljäsosan vuodesta he saisivat pitää kaikki tulot itsellään.

Vapaakuukausien lisääminen pidentäisi ulosottovelkojen maksuaikaa. TEAS-selvityksessä simuloitu vapaakuukausiuudistus pidentäisi selvityksessä tehdyn laskelman mukaan velan maksuaikaa mediaanille vajaalla kahdella kuukaudella ja keskiarvolla mitattuna noin puolella vuodella. On kuitenkin huomattava, ettei TEAS-selvityksessä tehdyissä laskelmissa ole huomioitu kasvavan viivästyskoron vaikutusta ulosmittausaikaan.

Esitys ei lisäisi niiden velallisten lukumäärää, jotka jäävät kokonaan ulosmittauksen ulkopuolelle, eikä siten myöskään velallisille todettavia varattomuusesteitä tai suppean ulosoton esteitä. Jos velallinen, jolle myönnetään viran puolesta vapaakuukausia, haluaa maksaa velkojaan ilman vapaakuukausia esimerkiksi korkojen kertymiseen liittyvistä syistä, voisi hän lyhentää vapaaehtoisesti velkojaan käyttöönsä saamallaan varoilla. Esityksellä ei olisi näin ollen velallisen kannalta haittavaikutuksia.

Velkojien kannalta esitys tarkoittaisi sitä, että osa velkojista saisi suorituksen saatavilleen nykyistä hitaammassa aikataulussa. Edellä todetulla tavalla velan maksuajan voidaan arvioida vapaakuukausiuudistuksessa pitenevän keskiarvolla mitattuna noin puolella vuodella. Kyse ei ole kaikissa tapauksissa saatavan lopullisesta menetyksestä, vaan velan maksun siirtymisestä myöhempään ajankohtaan. Niissä tapauksissa, joissa velka tai sitä koskeva ulosottoeruste ehtii vanhentua ennen kuin velka tulee kokonaan maksetuksi, vapaakuukausien lisääminen merkitsisi myös kokonaisuutena pienempää ulosmittauskertymää saatavalle. Ulosottoerusteen vanhentumisaika on pääsäännön mukaan 15 vuotta ja velan lopullinen vanhentumisaika 20 vuotta. Näihin yksityisoikeudellisia velkoja koskeviin määräaikoihin suhteutettuna keskimääräistä puolen vuoden pidennystä maksuaikaan voidaan pitää velkojien kannalta kohtuullisena. Julkisoikeudellisten saatavien, kuten verojen, kunnallisten maksujen ja sakkojen, vanhentumisaika on viisi vuotta. Näiden saatavien osalta on todennäköisempää, että maksunsaannin lykkääntyminen vapaakuukausien vuoksi johtaa siihen, ettei saatavaa ehditä periä kokonaan ennen sen vanhentumista.

Varojen erikseen tallettamista koskevan säännöksen muuttaminen vaikuttaisi niihin tahoihin, joille erikseen talletettuja varoja tilitetään. Ehdotetun säännösmuutoksen jälkeen talletetuista varoista vähennettäisiin ennen tilitystä mahdollinen negatiivinen korko talletusajalta. Nykyisin erikseen talletuksia ei tehdä, jos korko erityistalletustilillä on negatiivinen. Tällöin varat jäävät odottamaan Ulosottolaitoksen virkavaraintilille, jonka mahdollisesta negatiivisesta korosta vastaa valtio. Jos korko on positiivinen, erikseen talletus tehdään ja koron saa se, jolle varat myöhemmin tilitetään. Ehdotetun lainmuutokset myötä varoja kohdeltaisiin samalla tavalla riippumatta siitä, onko erityistalletustilien korko positiivinen vai negatiivinen.

Käytännössä useimmiten erikseen talletetut varat tilitetään velkojille eli ehdotetun lainmuutoksen vaikutus kohdistuisi suurimmaksi osaksi heihin. Niissä tilanteissa, joissa ulosottoeruste tai ulosottomiehen tekemä ulosmittaus kumotaan valituksen seurauksena, ulosmittauksen kohteena olleet ja erikseen talletetut varat palautetaan takaisin velalliselle. Velalliselle palautetaan varoja myös silloin, kun velallinen on asettanut varat ulosottokaaren 2 luvun 5 §:ssä tarkoitetulla tavalla vakuudeksi estääkseen lainvoimaa vailla olevan maksutuomion täytäntöönpanon ja maksutuomio tulee valituksen seurauksena kumotuksi. Kuvatut tilanteet, joissa varoja palautetaan velalliselle ovat kuitenkin selvästi harvinaisempia kuin tilanteet, joissa erikseen talletettuja varoja tilitetään velkojille. Käytännössä usein valitusasioiden lopputuloksena ulosmittaustoimi pysyy voimassa ja varat tilitetään velkojille. Velkojat myös asettavat velallisia useammin ulosottokaaren nojalla vakuuksia. Vakuuksien osalta on myös huomattava, että asianosaiset voisivat useimmiten asettaa rahavakuuden sijasta pankkitakauksen, mikäli haluavat välttyä mahdolliselta talletustilin negatiiviselta korolta. Erikseen talletettuja varoja voi tulla palautetuksi myös ulosmitatun omaisuuden ostajalle, jos myynti kumotaan valituksen seurauksena. Näitä tilanteita voidaan kuitenkin pitää käytännössä varsin harvinaisina.

4.2.4 Vaikutukset julkiseen talouteen ja viranomaisten toimintaan

Vapaakuukausiuudistuksen arvioidaan pienentävän edellä jaksossa 4.2.1 *Vaikutukset perimistulokseen ja ulosottomaksutuloihin* todetulla tavalla velkojille tilitettävää perimistulosta laskennallisesti yhteensä noin 15,9 miljoonaa euroa vuodessa. Julkisoikeudellisille veloille tilitettävä osuus Ulosottolaitoksen perimistuloksesta on noin 36 %, joten julkisoikeudellisille veloille ulosoton kautta kertyvät suoritukset pienenisivät arvion mukaan noin 5,7 miljoonaa euroa (0,36 * 15,9 milj.) vuodessa. Valtiolle tilitettävää osuutta ei ole Ulosottolaitoksen tilastotiedoista tarkasti erotettavissa, mutta karkeasti voidaan arvioida, että valtion saama osuus Ulosottolaitoksen kokonaisperimistuloksesta on noin 30 %. Valtiolle tilitettävän perimistuloksen arvioidaan siten laskennallisesti pienenevän noin 4,8 miljoonaa euroa vuodessa.

Vapaakuukausiuudistuksella on vaikutusta valtiolle perittäviin ulosottomaksutuloihin. Edellä jaksossa 4.2.1 *Vaikutukset perimistulokseen ja ulosottomaksutuloihin* todetulla tavalla ulosottomaksutulojen arvioidaan pienenevän esityksen seurauksena laskennallisesti yhteensä n. 1,1 miljoonaa euroa vuodessa. Valtion talouden kehyspäätöksessä 2023–2026 ulosottomaksutulojen on arvioitu olevan vuodesta 2023 lukien 82 miljoonaa euroa (Momentti 12.25.20 Ulosottomaksut). Vuosina 2019–2021 ulosottomaksutulokertymät ovat olleet noin 83–84 miljoonaa euroa, joten lainmuutoksen arvioitu vaikutus ulosottomaksutulokertymiin ei aiheuta tarvetta muuttaa kehyspäätöksen mukaista tuloarviota.

Esitetty vapaakuukausiuudistus ja ulosmittauksen määrän rajoittamista koskevan säännöksen tarkennus edellyttäisivät muutoksia Ulosottolaitoksen Uljas-tietojärjestelmään. Tietojärjestelmämuutosten kustannukseksi arvioidaan noin 30 000 euroa. Muutokset arvioidaan voitavan toteuttaa noin neljässä kuukaudessa. Kyse on kertaluonteisesta kustannuksesta, joka voidaan rahoittaa Ulosottolaitoksen nykyisten määrärahojen puitteissa. Muut esitettävät ulosottokaaren muutokset eivät aiheuta tietojärjestelmään muutostarpeita.

Tilitystä odottavien varojen erikseen tallettamista koskevan säännöksen muuttaminen pienentäisi valtiolle aiheutuvia korkomenoja, mikäli talletustilien korko olisi jatkossakin negatiivinen. Ulosottolaitoksen virkavarantilillä tilitystä odottavista varoista aiheutuvat korkomenot budjetoidaan arviopohjaiselle talousarviotilille 25.20.95 (Ulosoton säilytettävänä olevien varojen korkomenot). Pankin veloittamia korkoja kertyi vuodelta 2021 yhteensä 346 748 euroa. Talousarviotilille varattiin vuodelle 2021 alun perin määrärahaa 260 000 euroa ja sitä korotettiin lisäbudjetissa 120 000 eurolla.

Korkomenojen suuruus riippuu talletettavien varojen määrästä, talletusajasta ja korkotasosta. Tarkkaa arviota korkomenojen muutoksesta ei voida antaa, mutta suuntaa-antavasti on valmistelussa arvioitu, että muutos pienentäisi valtion korkomenoja noin 120 000–135 000 euroa vuodessa. Arvio on tehty ottaen huomioon Ulosottolaitoksessa säilytettävänä olleiden yli 30 000 euron talletusten yhteenlaskettu euromäärä marraskuussa 2020 eli ajankohtana, jolloin varoja oli vielä talletettuina erityistalletustileille, sekä voimassa oleva korkotaso maaliskuussa 2022. Mikäli korkotaso nousee, kuten laajasti on ennustettu, ehdotettu säännösmuutos vaikuttaisi valtion korkomenoihin sanottua arviota vähemmän. Arvio joka tapauksessa on, että säännösmuutoksen jälkeen valtion talouden kehyksissä sanotuille korkomenoille varattu 260 000 euroa riittäisi kattamaan negatiivisesta korosta aiheutuvat menot.

Esitettyjen lainsäädäntömuutosten arvioidaan lisäävän Ulosottolaitoksen työmäärää. Työmäärän lisäys muodostuu lainsäädäntömuutosten yhteisvaikutuksesta. Ulosoton Uljas-tietojärjestelmä tekee ehdotuksen viran puolesta myönnettävistä vapaakuukausista ja ulosottomiehet käsittelevät ehdotukset tarkastaen niiden oikeellisuuden. Vapaakuukausien lisääminen kasvattaa yhtäältä vapaakuukausiehdotusten tarkastamisesta ulosottomiehille aiheutuvaa työmäärää. Toisaalta vapaakuukausiuudistuksen vuoksi pidentyvä ulosoton kesto merkitsee lisätyötä sekä ulosottomiehille että toimistohenkilöille muun muassa lisääntyvinä yhteydenottoina, pyyntöinä sekä mahdollisesti ulosottovalituksina ja kanteluina. Ulosmittauksen määrän rajoittamista koskevan säännöksen tarkentaminen voi hieman nostaa asiaa koskevien hakemusten määrää ja siten ulosottomiesten työmäärää. Hakijan ilmoittamisvelvollisuutta koskevan säännöksen tarkentamisen ei arvioida merkityksellisellä tavalla vaikuttavan Ulosottolaitoksen työmääriin, koska jo nykyisin suurin osa ammattimaista perintätoimintaa harjoittavista henkilöistä ja julkisyhteisöistä tekee muutosilmoitukset sähköisesti. Varojen erikseen tallettamista koskeva säännösmuutos kasvattaa erityistalletustilien avaamisesta, hallinnoinnista ja lopettamisesta Ulosottolaitoksen maksuliiketoiminnolle aiheutuvaa työmäärää. Lainsäädäntömuutosten sisällöstä tulee järjestää Ulosottolaitoksen henkilöstölle riittävästi koulutusta, jotta varmistetaan säännösten yhdenmukainen soveltamiskäytäntö.

Maltillisen arvion mukaan edellä sanottujen lisätöiden hoitamiseen tarvittava lisäresurssi on yhteensä kolme toimitusmiestä ja kaksi toimistohenkilöä. Ulosottoasioista noin 70 % on tarkoitus hoitaa perustäytäntöönpanossa ulosottotarkastajien toimesta ja noin 30 % laajassa täytäntöönpanossa ulosottoylitarkastajien toimesta. Asiamäärien jakautumisen perusteella arvioidaan, että lisääntyneen työmäärän hoitamiseen tarvitaan toimitusmiehinä kaksi ulosottotarkastajaa, joiden kustannus on yhteensä noin 130 000 euroa vuodessa, ja yksi ulosottoylitarkastaja, jonka kustannus on noin 95 000 euroa vuodessa. Kahden toimistohenkilön kustannus on yhteensä noin 100 000 euroa vuodessa. Kustannuksissa on palkkamenojen lisäksi otettu huomioon 5 000 euroa/htv palvelukeskusten henkilöliitännäisiä maksuja. Kokonaisuutena tarvittavan pysyvän henkilöstöresurssin kustannus on siten 325 000 euroa. Menot kohdistuvat valtion talousarvion momentille 25.20.01 Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot. Rahoituksesta päätetään julkisen talouden suunnitelman ja valtion talousarvion valmistelun yhteydessä. Rahoitus toteutetaan valtiontalouden kehyksen puitteissa, määrärahoja tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

TEAS-selvityksessä arvioitiin yhteensä kuusi erilaista uudistusvaihtoehtoa pienituloisten ulosottovelallisten aseman parantamiseksi. Vaihtoehdoista neljä sisälsi konkreettisen ulosmittausjärjestelmän muutosesityksen, ja näille neljälle vaihtoehdolle laskettiin TEAS-selvityksessä vaikutusarviot. Vapaakuukausiuudistuksen lisäksi arvioitiin suojaosuuden nostoa takuueläkkeen tasolle, ulosmittauksen alarajan nostamista ja progressiivista ulosmittaustaulukkoa. Lisäksi valmistelun kuluessa arvioitiin ulosottovelan vanhentumisajan lyhentämistä sekä maksusuoritusten kohdentamista koron sijaan ensi sijassa ulosottovelan pääomalle. Seuraavassa selostetaan tiiviisti esillä olleet vaihtoehdot sekä keskeisimmät perusteet, joiden vuoksi sanottuja vaihtoehtoja ei esitetä nyt toteutettaviksi.

5.1.1 Suojaosuuden nosto takuueläkkeen tasolle

TEAS-selvityksessä arvioitiin uudistusvaihtoehtoa, jossa velallisen suojaosuus nostettaisiin takuueläkkeen tasolle. Tuloista ulosmitattava määrä määräytyy nykyisessä ulosmittausjärjestelmässä kolmiportaisen asteikon mukaan, ja asteikko perustuu suojaosuuden suuruuteen. Jos velallisen nettotulot ovat enintään kaksi kertaa suojaosuus, ulosmittaus on lievin (tulorajaulosmittaus). Jos nettotulot ovat yli kaksi kertaa suojaosuus ja enintään neljä kertaa suojaosuus, jätetään velallisen tuloista ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa. Ankarin ulosmittaus on niillä, joiden nettotulot ovat yli neljä kertaa suojaosuuden määrä. Jos suojaosuutta korotetaan, ankarampaan laskentasaäntöön siirtymisen rajat siirtyvät kohti korkeampia tuloja. Tämän vuoksi suojaosuuden korottaminen vaikuttaisi ulosmittauksen määrään kaikissa tuloluokissa pienentäen selvästi myös suurituloisten ulosmittausta.

TEAS-selvityksessä lasketun arvion mukaan suojaosuuden nosto takuueläkkeen tasolle pienentäisi ulosmittauskertymää 13,1 %. Euromääräinen vaikutus perimistulokseen olisi noin 69,1 miljoonaa euroa, kun vaikutus lasketaan vastaavalla tavalla kuin vapaakuukausiuudistuksen osalta on laskettu edellä jaksossa 4.2.1 *Vaikutukset perimistulokseen ja ulosottomaksutuloihin* ($0,131 * 527,2$ milj. euroa = 69,1 milj. euroa). Valtion ulosottomaksutulot pienenisivät vastaavalla tavalla laskettuna taulukkomaksujen osalta noin 3,6 miljoonaa euroa ja tilitysmaksujen osalta noin 484 000 euroa eli vaikutus ulosottomaksutuloihin olisi yhteensä noin 4,1 miljoonaa euroa. Velkojien saataville kohdennettava osuus pienenesi noin 65,5 miljoonaa euroa. Julkisoikeudellisille veloille tilitettävä osuus Ulosottolaitoksen perimistuloksesta on noin 36 %, joten julkisoikeudellisille veloille ulosoton kautta kertyvät suoritukset pienenisivät suojaosuuden noston myötä noin 23,6 miljoonaa euroa ($0,36 * 65,5$ milj. euroa) vuodessa.

Suojaosuuden nostaminen pienentäisi ulosmittauskertymää ja siten myös valtion ulosottomak-sutuloja TEAS-selvityksessä arvioiduista uudistusvaihtoehdoista eniten. Uudistuksen työllisyy-svaikutus olisi kuitenkin selvityksen mukaan ainoastaan hetkellinen ja pieni. Suojaosuuden noston vaikutukset eivät kohdistuisi nimenomaan pienituloisiin ulosottovelallisiin, eikä suojaosuuden nosto siten ole toimiva keino pienituloisten ulosottovelallisten aseman parantamiseksi.

On myös huomattava, että suojaosuuden nosto lisäisi ulosmittauksen ulkopuolelle jäävien ulos-otossa olevien henkilöiden määrää TEAS-selvityksen mukaan noin 8 000 henkilöllä nykytilaan verrattuna. Ulosmittauksen ulkopuolelle jääminen tarkoittaisi ulosottovelallisille maksuhäiriömerkintää luottotietorekisteriin. Muutos vaikuttaisi myös muiden kuin ulosottovelkaisten pienituloisten lainansaantiin ja lainaehtoihin, koska luotonantajat arvioivat luottokelpoisuutta ottaen huomioon mahdollisuudet saada luotto tarvittaessa perityksi ulosottoin.

5.1.2 Ulosmittauksen alarajan nostaminen (ns. takuusuojaosuus)

TEAS-selvityksessä arvioitiin uudistusvaihtoehtoa, jossa ulosmittaus aloitettaisiin tuloista, jotka ylittävät takuueläkkeen tason (takuusuojaosuus). Jotta ulosmittattava määrä nousisi tasai-sesti tulojen kasvaessa, takuusuojaosuuden ylittävistä tuloista ulosmitattaisiin 86 % kahteen suojaosuuteen saakka. Arvioidussa uudistusvaihtoehdossa ulosmittausasteikko säilyisi muilta osin nykyisenlaisena.

Takuusuojaosuuteen liittyvän uudistuksen hyvä puoli olisi se, että muutos kohdistuisi vain pie-nituloisiin ulosottovelallisiin. Uudistus kuitenkin monimutkaistaisi jo ennestään monimut-kaiseksi koettua järjestelmää ja sen myötä perheellisille ja ei-perheellisille velallisille tulisi eri-laiset ulosmittauksen laskentasäännöt. Uudistus ei parantaisi niiden velallisten asemaa, joilla on elatuksen varassa olevia lapsia tai puoliso, sillä heidän suojaosuutensa ylittää jo nykyisin ta-kuueläkkeen tason. Ulosmittauksen ulkopuolelle jäävien ulosotossa olevien henkilöiden määrä kasvaisi TEAS-selvityksen mukaan noin 7 000 henkilöllä nykytilaan verrattuna eli uudistus li-säisi maksuhäiriömerkintöjä ja vaikuttaisi pienituloisten lainansaantiin. Uudistuksella ei olisi TEAS-selvityksen mukaan työllisyysvaikutuksia. Kokonaisuutena arvioiden uudistusvaihtoeh-toa ei voida pitää toteuttamiskelpoisena.

5.1.3 Progressiivinen ulosmittaustaulukko

TEAS-selvityksessä arvioitiin uudistusvaihtoehtoa, jossa laadittaisiin kokonaan uudet ulosmit-tauksen laskentasäännöt. Arvioidussa vaihtoehdossa ulosmittaus aloitettaisiin takuueläkkeen ta-son ylittävistä tuloista. Ulosmittauksen määrän laskenta perustuisi tiettyihin prosenttiosuuksiin tuloista eikä laskenta siis rakentuisi enää nykyiseen tapaan suojaosuuden käsitteen varaan. Ulos-mittauksen määrää pienennettäisiin pienituloisilla ja kasvatettaisiin suurituloisilla velallisilla nykyiseen verrattuna.

TEAS-selvityksessä uudistusvaihtoehtoa pidettiin lupaavimpana keinona pienituloisten aseman parantamiseksi. Uudistuksella voisi myös olla muita arvioituja vaihtoehtoja enemmän vaiku-tuksia työllistymisen kannustimiin.

Uudistus merkitsisi todella isoa muutosta ulosmittausjärjestelmään, eikä yksinomaan TEAS-selvityksen perusteella voida tehdä johtopäätöstä uudistuksen toteuttamiskelpoisuudesta ja sen tarkemmasta sisällöstä. Erilaisten toteuttamisvaihtoehtojen ja niiden vaikutusten laaja jatkosel-vittäminen virkatyönä on välttämätöntä, eikä uudistus siten ole toteutettavissa nopealla aikatau-lulla. Tietopohjaa ulosmittausjärjestelmän laajemmän uudistuksen toteuttamiseksi tuotetaan muun muassa käynnissä olevassa hankkeessa, jossa selvitetään ulosmittauksen laskentasääntö-ten ja sosiaaliturvaetuuksien yhteensovittamista.

5.1.4 Ulosottovelan vanhentumisajan lyhentäminen

Ulosottovelan vanhentumisaika merkitsee asiallisesti velan anteeksiantamista laissa säädetyn määräajan kulluttua. Voimassa olevan ulosottokaaren mukaan ulosottooperuste, jossa luonnolliselle henkilölle on asetettu maksuvelvoite, on täytäntöönpanokelpoinen 15 vuoden ajan siitä, kun lopullinen ulosottooperuste on annettu. Määräaika on 20 vuotta, jos velkoja on luonnollinen henkilö tai jos korvaussaatava perustuu rikokseen, josta velallinen on tuomittu vankeuteen, valvontarangaistukseen tai yhdyskuntapalveluun. Ulosottooperusteen määräaikaisuudesta säädetessä on tavoitteena ollut säätää vanhentumisaika pituudeltaan sellaiseksi, ettei se heikennä maksumoraalia, vaikeuta liike-elämää tai häiritse rahoitusmarkkinoita.

Suomessa voimassa oleva velan lopullisen vanhentumisen malli on kansainvälisesti vertaillen velalliselle poikkeuksellisen edullinen. Maksutuomioiden täytäntöönpanokelpoisuuden kesto on selvitetty 17 valtion osalta oikeusministeriön vuonna 2018 julkaisemassa selvityksessä [Yrittäjän uusi mahdollisuus, kansainvälinen vertailu](#). Selvityksen mukaan täytäntöönpanokelpoisuudelle säädetty lopullinen enimmäiskesto on selvityksen kohdevaltioissa hyvin harvinainen. Selvityksen kohteena olleista valtioista Suomen lisäksi ainoastaan Irlannissa on järjestelmä, jossa tuomioiden täytäntöönpanokelpoisuus päättyy lopullisesti tietyn ajan kulluttua. Muissa valtioissa saatavan vanhentumisajan kulumisen on mahdollista katkaista esimerkiksi täytäntöönpanotoimin siten, että ajan kulumisen alkaa alusta.

Ulosottooperusteen määräaikaisuudessa kyse on siitä, että asiallisesti velka annetaan anteeksi ajan kulumisen perusteella. Ulosottooperusteen vanhentumiseen ei liity harkintaa eikä siihen vaikuta esimerkiksi se, miten ja miksi velka on syntynyt, miten sitä on hoidettu ja mitkä ovat velallisen mahdollisuudet jatkossa hoitaa velkaa. Vanhentumisen ainoa edellytys on laissa säädetyn määräajan kulumisen. Ulosottooperusteen vanhentuminen ja siihen tehtävät muutokset koskevat siten aina kaikkia niitä luonnollisia henkilöitä, joita vastaan on olemassa ulosottooperuste.

Velkajärjestelykin tarkoittaa velkojen anteeksiantamista. Velkajärjestelyn aloittamiselle on kuitenkin asetettu tietyt velallisen maksukyvyttömyyttä koskevat edellytykset. Velkajärjestely myös lähtökohtaisesti estyy laissa luetelluista, esimerkiksi velallisen sopimattomaan menettelyyn liittyvistä, syistä. Lisäksi tapauskohtainen arviointi toteutuu velkajärjestelyssä maksuohjelmaa laadittaessa ja velkajärjestelyn keinoja valittaessa. Eduskunta on hyväksynyt keväällä 2022 yksityishenkilön velkajärjestelystä annettua lakia koskevan muutoksen, jolla yritystoiminnassa epäonnistuneiden velkajärjestelyyn pääsyä helpotetaan ja uutta alkua nopeutetaan. Samalla velallisten selviytymistä maksuohjelmasta helpotetaan ja menettelyä parannetaan. Velkajärjestelyä koskevat muutokset pystytään, toisin kuin ulosottooperusteen vanhentumisajan lyhentämiseen liittyvä muutos, kohdentamaan tarkoituksenmukaisella tavalla haluttuihin velallisryhmiin.

Ulosottomenettelyyn liittyviä uudistuksia tulee punnita yhtäältä velallisten, mutta toisaalta myös velkojen näkökulmasta. Huomiota tulee kiinnittää siihen, että ulosottovelkojen ja -velkojen joukko on hyvin moninainen. Kaupallisten toimijoiden lisäksi täytäntöönpanoa hakevat muun muassa yksityishenkilöt saadakseen suorituksen sopimukseen perustuvalla tai rikos- tai vahingonkorvausperusteiselle saatavalleen. Perustuslakivaliokunnan mukaan täytäntöönpanon määräaikaisten sääntelyn suhteellisuuden näkökulmasta riittävän pitkiä, eikä sääntely saa muodostua velkojen kannalta kohtuuttomaksi (PeVL 12/2002 vp s. 2, PeVL 42/2006 vp s. 3–5). Huomattava lyhennys vanhentumisaikaan olisi ongelmallinen perustuslain takaaman omaisuuden suojan kannalta, sillä se tarkoittaisi merkittävää heikennystä velkojen saamisoi-keuksien toteutumiseen ja johtaisi velkojen kannalta kohtuuttomaan tilanteeseen.

Ulosotolla on keskeinen rooli rahoitusjärjestelmän vakauden ja uskottavuuden turvaamisessa. Ulosoton olemassaolo ennaltaehkäisee velvoitteiden laiminlyöntejä ja ylläpitää maksumoraalia yhteiskunnassa. Talouselämä ja koko luottoyhteiskunta tukeutuvat mahdollisuuteen käyttää ulosottoa, kun sopimusrikkomuksia ilmenee. Jotta oikeudet tosiasiallisesti toteutuvat ja luottoyhteiskunta toimii, maksuvelvoitteiden tulee olla täytäntönpantavissa riittävän pitkän ajan.

Vanhentumisajan lyhentämisellä voidaan arvioida olevan merkittävä vaikutus luotonantajien käyttäytymiseen. Luotonantajien mahdollisuudet saada sopimuksen mukainen suoritus velalliselta heikkenisivät. Luottoriskin kasvaminen johtaisi luottojen myöntämisen ja vakuusvaatimusten kiristymiseen sekä luottojen hinnan nousemiseen. Kohonnut riski ja luottokustannusten nousu kohdistuisivat todennäköisesti kaikkiin luotonhakijoihin, mutta aivan erityisesti pienituloisiin, jotka mahdollisesti jäisivät kokonaan luottomarkkinoiden ulkopuolelle. Luoton myöntämiskäytäntöjen ja luottoehtojen muutoksilla voisi olla arvaamattomia, negatiivisia vaikutuksia taloudelliseen toimeliaisuuteen ja talouden kehitykseen.

Ulosotoperusteen vanhentumisajan lyhentäminen ei toimena kohdentuisi erityisesti pienituloisiin ulosottovelallisiin, eikä sitä voida muista edellä todetuista syistä pitää vartenotettavana keinona pienituloisten ulosottovelallisten aseman parantamiseksi.

5.1.5 Maksusuoritusten kohdentamisen muuttaminen

Voimassa olevan ulosottokaaren 6 luvun 4 §:n mukaan ulosottomiehen on kohdennettava kertyneet varat ensin kunkin saatavan korolle, sen jälkeen pääomalle ja viimeksi kuluille, jos asianosaiset eivät ole ulosottokaaren 4 luvun 60 §:n mukaisesti muuta sopineet. Valmistelun kuluessa on arvioitu uudistusvaihtoehtoa, jossa ulosottoon kertyneet varat kohdennettaisiin ensi sijassa saatavan pääomalle. Velallinen vapautuisi tällöin vastuistaan nykyistä nopeammin.

Ulosottokaaren mukainen kohdennusjärjestys vastaa kauppakaaren säännöstä, eikä voida pitää perusteltuna, että pakkotäytäntöpanossa sovellettaisiin erilaisia säännöksiä kuin maksettaessa velkaa vapaaehtoisesti. Lähtökohtana on aina, että ulosotto perustuu kyseistä vastuuta koskevaan sääntelyyn ja sopimukseen. Jos ulosottomenettelyssä sovellettaisiin velalliselle edullisempia säännöksiä, voisi velalliselle olla edullisempaa jättää velka vapaaehtoisesti maksamatta ja antaa velkojan viedä saatava ulosottoon. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista. Pääoman asettaminen etusijalle johtaisi myös siihen, että viivästyskorko menettäisi merkityksensä tuoreidenkin velkojen perinnässä. Tällä olisi vaikutusta luottojen hintaan ja yleiseen maksumoraaliin. Lisäksi kohdentaminen ensin pääomalle johtaisi koko ajan muuttuvan pääoman mukaiseen koronlaskentaan, joka olisi hankala toteuttaa ja jonka oikeellisuutta olisi vaikea seurata Ulosottolaitoksen tietojärjestelmässä.

Suorituksen kohdentaminen ensin pääomalle on yksi velkajärjestelyn keinoista. Ulosottomenettelyssäkin asianosaiset voivat tehdä maksusopimuksen, jossa sovitaan varojen kohdentamisesta poikkeavalla tavalla. Ulosottokaaren kohdennusjärjestystä koskevan säännöksen muuttaminen kohdistuisi vastaavalla tavalla kuin ulosotoperusteen vanhentumisajan lyhentäminen kaikkiin luonnollisiin henkilöihin ulosottovelallisina. Muutos ei kohdentuisi erityisesti pienituloisiin ulosottovelallisiin eikä sitä voida muista edellä todetuista syistä pitää vartenotettavana keinona pienituloisten ulosottovelallisten aseman parantamiseksi.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö

Täytäntöönpanoa koskevat säännökset ovat sidoksissa asianomaisen valtion ulosotto-organisaatioon. Eräissä Euroopan maissa tuomioistuinten asema on keskeinen myös täytäntöönpanossa,

ja toisissa maissa täytäntöönpanoa hoitavat yksityiset toimijat. Ruotsissa ulosotto on samankaltaista kuin Suomessa, mutta muun muassa palkan ulosmittausjärjestelmissä on maiden välillä merkittäviä eroavaisuuksia.

Ruotsissa velalliskohtaiset menot otetaan palkan ulosmittauksessa huomioon laajemmin kuin Suomessa. Ulosmitattavan määrän laskenta ei ole samalla tavalla kaavamaisista kuin Suomessa, vaan ulosmittauksen määrään vaikuttaa esimerkiksi velallisen todelliset asumiskustannukset, jos velallinen esittää niistä selvitystä. Ruotsissa ei ole vastaavanlaista vapaakuukausijärjestelmää kuin Suomessa, vaan velallisten henkilökohtaisten olosuhteiden huomioon ottaminen on osa ulosmittauksen laskentasääntöjen normaalia soveltamista.

6 Lausuntopalaute

Hallituksen esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoja jaksossa 1.2. *Valmistelu* kuvatulla tavalla. *Lausunnot saatiin kaikkiaan xx kappaletta. Lausunnot ja niistä laadittu lausunnotiivistelmä ovat luettavissa julkisessa palvelussa osoitteessa <https://oikeusministerio.fi/hankkeet-ja-saad-valmistelu> tunnuksella OM016:00/2022.*

...

7 Säännöskohtaiset perustelut

3 luku Yleiset menettelysäännökset

3 §. Hakijan velvollisuus ilmoittaa muuttuneista tiedoista. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin tavasta, jolla hakijan tulee ilmoittaa muuttuneista tiedoista ulosottomiehelle. Ilmoitus olisi ehdotetun 3 momentin mukaan tehtävä 3 luvun 1 §:ssä säädetyllä tavalla eli samalla tavalla kuin ulosottohakemus. Muutosilmoitus tehtäisiin joko kirjallisella ilmoituksella tai sähköisellä viestillä, ulosoton sähköisessä asiointipalvelussa tai sähköisellä viestillä, joka toimitetaan teknisen käyttöyhteyden avulla ulosoton valtakunnalliseen tietojärjestelmään. Ammattimaista perintätoimintaa harjoittavan henkilön sekä julkisyhteisön olisi toimitettava ilmoitus ulosottoviranomaiselle joko ulosoton sähköisessä asiointipalvelussa tai teknisen käyttöyhteyden avulla toimitetulla sähköisellä viestillä. Muulla tavalla toimitettua ilmoitusta ei otettaisi käsiteltäväksi, paitsi jos ilmoitus ei olisi toimitettavissa säädetyllä tavalla.

4 luku Ulosmittaus

51 §. Olennaisesti heikentynyt maksukyky. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että maksukyvyyn heikkeneminen tavanomaista suurempien tulonhankkimiskulujen vuoksi lisätään laissa todetuksi ulosmittauksen määrän rajoittamisen perusteeksi. Ehdotetun sanamuodon mukaan velallisen palkasta ulosmitattaisiin toistaiseksi tai määräajan säännönmukaista pienempi määrä, jos velallisen maksukyky on sairauden, työttömyyden, velallisen maksaman elatusavun, tavanomaista suurempien tulonhankkimiskulujen tai muun erityisen syyn vuoksi olennaisesti heikentynyt. Ehdotetun muutoksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa ulosottomiesten ratkaisukäytäntöä ja ohjata ulosottomiehiä ottamaan tulonhankkimiskulut huomioon ulosmittauksen määrän rajoittamisen perusteena aina silloin, kun siihen on perusteita.

Tyypillisin tulonhankkimiskulu on työmatkasta aiheutuva kustannus. Arvioitaessa rajoittamisperusteen olemassaoloa huomiota tulee kiinnittää ensinnäkin siihen, paljonko työssäkäynnistä aiheutuu velalliselle kustannuksia, ja toiseksi siihen, heikentävätkö nämä kustannukset velallisen maksukykyä olennaisesti. Työmatkakulujen osalta ratkaisevaa ei ole se, käykö velallinen

töissä työssäkäyntialueella vai sen ulkopuolella. Esimerkiksi Karkkila kuuluu Helsingin työssäkäyntialueeseen ja matkaa Karkkilan ja Helsingin välillä on noin 70 kilometriä. Jos 140 kilometrin päivittäinen työmatka on käytännössä kuljettava omalla autolla, muodostuvat työmatkakulut monissa tapauksissa varsin korkeiksi suhteessa ulosmittaamatta jätettävään palkan osaan. Myös lyhyemmästä työmatkasta aiheutuvat kustannukset voivat hyvin johtaa velallisen maksukyvyyn olennaiseen heikentymiseen lainkohdassa tarkoitettulla tavalla. Tapauskohtaisessa arvioinnissa huomiota tulee kiinnittää siihen, pystyykö velallinen kohtuudella rahoittamaan työmatkakulunsa ulosmittaamatta jätettävällä palkan osalla. Työssäkäyntimahdollisuuksien varmistaminen lainkohtaa soveltamalla on sekä velallisen, velkojan että yhteiskunnan etujen mukaista.

Kun edellytykset ulosmittauksen määrän rajoittamiselle täyttyvät, palkasta ulosmitataan maksukyvyyn heikentymistä vastaava määrä vähemmän. Ulosottomiehen tulee soveltaa 51 §:ä viran puolesta. Käytännössä ulosottomiehellä ei kuitenkaan pääsääntöisesti ole tietoa velallisen tulonhankkimiskuluista ja niiden suhteesta hänen maksukykyynsä, ellei velallinen ilmoita asiasta ulosottomiehelle. Säännöksen soveltamisen kannalta tärkeä on ulosottokaaren 1 luvun 20 §:ssä säädetty ulosottomiehen velvollisuus ilmoittaa velalliselle tämän oikeudesta pyytää ulosoton määrän rajoittamista. Ulosottomiehen tulee kertoa asiasta velalliselle tiedustelun johdosta, mutta myös omatoimisesti havaitessaan tilanteen sitä vaativan. Esimerkiksi jos velallinen ottaa ulosottomieheen yhteyttä kertoen vaikeasta taloudellisesta tilanteestaan, ulosottomiehen tulee kertoa hänelle perusteista, joiden nojalla ulosmittauksen määrää voidaan rajoittaa.

52 §. Vapaakuukausien perusteet. Pykälän mukaan ulosmittaus on keskeytettävä määräajaksi eli velalliselle on myönnettävä vapaakuukausia sen jälkeen, kun ulosmittaus on jatkunut yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti vuoden, jos jokin lainkohdassa todetuista perusteista täyttyy. Voimassa olevan pykälän 1 kohdan nojalla ulosmittaus on keskeytettävä, jos se on toimitettu 49 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna tulo- ja ulosmittauksena. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että vapaakuukausien myöntämisperusteeksi lisätään se, että ulosmittaus on toimitettu ulosottokaaren 4 luvun 49 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla jättämällä palkasta ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa. Sanottu peruste lisättäisiin 52 §:n 2 kohdaksi, koska peruste on luonteeltaan saman tyyppinen kuin 1 kohdassa säädetty. Tieto ulosmittauksen toimittamisesta joko tulo- ja ulosmittauksena tai jättämällä ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa palkasta on saatavissa ulosoton tietojärjestelmästä. Vapaakuukausi myönnetään näillä perusteilla viran puolesta ilman velallisen pyyntöä.

Pykälän nykyiset 2 ja 3 kohdat, joissa säädetään muista vapaakuukausien myöntämisperusteista, siirtyisivät ehdotetun lisäyksen myötä pykälän 3 ja 4 kohdiksi. Näihin vapaakuukausien myöntämisperusteisiin ei ehdoteta muutoksia. Vapaakuukausia annettaisiin, kuten nykyisinkin, velallisen pyynnöstä, jos hänen välttämättömät asumiskustannuksensa tai elinkustannuksensa ovat ulosmittauksen jälkeen jäävään määrään nähden korkeat tai vapaakuukausien antamiselle on erityinen syy. Ulosottomiehen olisi käytettävä harkintavaltaansa ulosottokaaren 1 luvun 19 §:ssä tarkoitettulla asianmukaisella tavalla. Ulosottomiehen olisi myös annettava velalliselle 1 luvun 20 §:n nojalla tarvittaessa omatoimisesti tietoa velallisen oikeudesta pyytää ulosoton määrän rajoittamista.

53 §. Vapaakuukausien määrä. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälän rakennetta muutettaisiin ja myönnettävien vapaakuukausien määrää lisättäisiin osalla velallisista.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vapaakuukausista, jotka annetaan ulosoton tietojärjestelmän tietojen perusteella ilman velallisen pyyntöä niille velallisille, joiden ulosmittaus on toimitettu joko tulo- ja ulosmittauksena tai jättämällä ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa palkasta. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vapaakuukausista, jotka annettaisiin velallisen pyynnöstä 52 §:n 3 ja 4 kohdissa tarkoitetuilla perusteilla. Nykyiset 53 §:n 2 ja 3 momentti siirtyisivät pykälän 3 ja

4 momenteiksi. Nykyisessä 2 momentissa oleva viittaus 51 §:n 1 momenttiin muutettaisiin viittaukseksi 51 §:ään, koska voimassa olevassa 51 §:ssä on vain yksi momentti. Muilta osin ehdotetut 3 ja 4 momentti vastaisivat voimassa olevia 2 ja 3 momentteja.

Pykälän 1 momentin mukaan velalliselle, jonka ulosmittaus on toimitettu tulorajaulosmittauksena, annettaisiin vuosittain ilman pyyntöä kolme vapaakuukautta nykyisen kahden vapaakuukauden sijaan. Velalliselle, jonka palkan ulosmittaus on toimitettu jättämällä ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa palkasta, annettaisiin ilman pyyntöä vuosittain yksi vapaakuukausi. Voimassa olevan lain mukaan sanotuille velallisille ei anneta viranpuolesta lainkaan vapaakuukausia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin velallisen pyynnöstä 52 §:n 3 ja 4 kohdissa tarkoitetuilla perusteilla annettavien vapaakuukausien määrästä eli vapaakuukausista, jotka annetaan korkeiden asumiskustannusten tai muiden elinkustannusten tai erityisen syyn vuoksi. Tulorajaulosmittauksessa näillä perusteilla vapaakuukausia annettaisiin yksi vuosittain, jos jokin sanotuista edellytyksistä täyttyy. Vapaakuukausien kokonaismäärä voisi siten olla tulorajaulosmittauksen piiriin kuuluvalla velallisella enintään neljä vapaakuukautta vuodessa, mikä merkitsisi yhden vapaakuukauden lisäystä nykytilaan verrattuna.

Pykälän 2 momentin mukaan velalliselle, jonka palkan ulosmittaus on toimitettu muuna kuin tulorajaulosmittauksena, annettaisiin pyynnöstä 52 §:n 3 ja 4 kohdissa tarkoitetuilla perusteilla vapaakuukausia siten, että velallinen voisi saada vuosittain yhteensä enintään kolme vapaakuukautta. Kolmen vapaakuukauden enimmäismäärä koskisi sekä niitä velallisia, joiden ulosmittaus on toimitettu jättämällä ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa palkasta, että niitä velallisia, joiden ulosmittaus on toimitettu tätä ankaramman laskentasäännön mukaisesti. Velallinen, jonka palkan ulosmittaus on toimitettu jättämällä ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa palkasta, saisi ehdotetun 1 momentin nojalla ilman pyyntöä vuosittain yhden vapaakuukauden, joten 52 §:n 3 ja 4 kohdissa tarkoitetuilla perusteilla hän voisi saada enintään kaksi vapaakuukautta vuodessa. Velallinen, jonka nettotulot ovat yli neljä kertaa suojaosuuden määrä ja jonka palkan ulosmittaus on siten toimitettu ankarimman laskentasäännön mukaan, ei saisi ilman pyyntöä lainkaan vapaakuukausia, mutta mikäli jokin 52 §:n 3 tai 4 kohdissa tarkoitetuista perusteista täytyisi, hänelle annettaisiin enintään kolme vapaakuukautta vuodessa. Kolmen vapaakuukauden enimmäismäärä vastaisi molempien velallisryhmien osalta voimassa olevaa sääntelyä. Velallisen käyttöön jäävien tulojen määrä vaikuttaisi, kuten nykyisinkin, ulosottomiehen arvioon siitä, täytyvätkö velallisen pyynnöstä annettavien vapaakuukausien edellytykset.

6 luku Jako ja tilitys

23 §. Erikseen talletus. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälästä poistettaisiin ilmaisu, jonka mukaan varat on talletettava *korkoa kasvamaan*. Lisäksi momenttiin ehdotetaan lisäystä, jonka mukaan negatiivisesta korosta vastaisi se, jolle varat tilitetään. Ehdotetun uuden sanamuodon mukaan varat, joita ulosottomies säilyttää 21 ja 22 §:n mukaan, on talletettava erikseen luottolaitokseen, jos varat ylittävät valtioneuvoston asetuksella säädettävän huomattavan määrän. Koron talletetuista varoista saa ja negatiivisesta korosta vastaa se, jolle varat tilitetään. Varat on talletettava erikseen kuuden viikon kuluessa siitä, kun ne on suoritettu ulosottomiehelle.

Ehdotetun lainmuutoksen myötä erikseen tallettaminen ei olisi enää riippuvainen siitä, onko talletustilin korko positiivinen vai negatiivinen. Erikseen tallettaminen tehtäisiin aina 23 §:ssä säädettyjen edellytysten täytyessä. Jos talletustilin korko olisi negatiivinen, korosta vastaisi se, jolle varat lopulta tilitetään. On perusteltua, että negatiivisesta korosta vastaa sama taho, joka saa myös hyväkseen varoille mahdollisesti kertyvän positiivisen koron. Käytännössä negatiivinen korko vähennettäisiin talletetuista varoista.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan keväällä 2023. Uudistuksen vaatimien tietojärjestelmämuutosten vuoksi laki voi kuitenkin tulla voimaan aikaisintaan neljän kuukauden kuluttua sen hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

9 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2023 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Esityksellä on vaikutusta Ulosottolaitoksen työmääriin ja siten määrärahatarpeeseen edellä jaksossa 4.2.4 *Vaikutukset julkiseen talouteen ja viranomaisten toimintaan* kuvatulla tavalla.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Vapaakuukausien lisäämistä koskeva ehdotus on velkojanäkökulmasta merkityksellinen perustuslain 15 §:ssä säädetyn omaisuuden suojan kannalta. Velkojalla on oikeus saada saatavansa Ulosottolaitoksen toimesta perityksi velalliselta. Kysymys on velkojan oikeusturvasta. Ulosottomenettelyssä on kuitenkin suojattava myös velallista. Velallisella on muun muassa oikeus ihmisarvoisen elämän edellyttämään toimeentuloon myös ulosottomenettelyn aikana. Viime kädessä velallisella on perustuslain 19 §:n tarkoittama oikeus saada sosiaaliturvaa yhteiskunnalta.

Tavallisen lain alaan sinänsä kuuluva täytäntöönpanosääntely kajoaa väistämättä tavalla tai toisella velkojan asemaan velkasuhteesta johtuvien varallisuus oikeudellisten oikeuksien haltijana. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että perustuslaissa turvattu omaisuuden suojan asianmukainen huomioon ottaminen tarkoittaa tällaisen sääntelyn yhteydessä ennen muuta sitä, että velkojan aseman heikentyminen ei saa muodostua velkojan kannalta kohtuuttomaksi. Omaisuuden suojaan puuttuvaa sääntelyä on arvioitava sen oikeasuhtaisuuden lisäksi myös perusoikeuksien muiden yleisten rajoitusedellytysten kannalta (PeVL 33/2002 vp, s. 2/I). Velallisten selviytymismahdollisuuksien edistäminen samoin kuin pyrkimys turvata ihmisarvoisen elämän edellytyksiä ylivelkaantuneille ja heidän perheenjäsenilleen ovat perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävää perusteita puuttua velkojan varallisuusarvoisiin oikeuksiin (ks. PeVL 33/2002 vp, s. 3/I, PeVL 5/2002 vp, s. 2/II, PeVL 12/2002 vp, s. 2/II).

Vapaakuukausien lisääminen ei heikennä velkojien asemaa kohtuuttomasti, vaikka muutoksen arvioidaan pienentävän perimistulosta ja pidentävän ulosottoasioiden keskimääräistä käsittely-aikaa. Vuosittaista vapaakuukausien enimmäismäärää ehdotetaan nostettavan yhdellä vapaakuukaudella vain tulorajausmittauksen piirissä olevien eli pienituloisimpien ulosottovelallisten kohdalla. Niille velallisille, joiden nettopalkka on yli kaksi kertaa suojaosuuden ja enintään neljä kertaa suojaosuuden määrä, ehdotetaan annettavaksi nykytilasta poiketen vuosittain yksi vapaakuukausi ilman pyyntöä. Heidän kohdallaan vapaakuukausien enimmäismäärää ei kuitenkaan ehdoteta lisättävän nykyisestä. Arvioitua maksuajan pitenemistä keskimäärin noin kuudella kuukaudella voidaan pitää kohtuullisena ottaen huomioon suhteellisen pitkät ulosottoperusteen ja velkojen vanhentumisen määräajat yksityisoikeudellisten saatavien perinnässä.

Ehdotetulla sääntelyllä ei muuteta sitä lähtökohtaa, että vapaakuukausia annetaan vasta sen jälkeen, kun ulosmittaus on jatkunut yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti vuoden ajan. Elatusapuelkojien oikeuksia suojaava ulosottoaaren 54 § säilyy niin ikään entisellään eli vapaakuukausia annetaan vain painavasta syystä, jos ulosmittaus toimitetaan juoksevan tai erääntyneen elatusavun tai elatusavun ja muun saatavan perimiseksi. Lainmuutoksella ei siten heikennetä elatusapuelkojien asemaa.

Ehdotetuilla vapaakuukausia ja ulosmittauksen määrän rajoittamista koskevilla lainsäädäntömuutoksilla pyritään parantamaan ulosottovelallisten selviytymismahdollisuuksia ja turvaamaan heille ihmisarvoisen elämän edellytyksiä. Esitetyt muutokset on mitoitettu ja kohdennettu siten, että niitä voidaan pitää myös velkojien kannalta kohtuullisina.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus

Laki

ulosottoaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulosottoaaren (705/2007) 4 luvun 51, 52 ja 53 § sekä 6 luvun 23 § 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 4 luvun 51 § osaksi laissa 60/2018, ja
lisätään 3 luvun 3 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

3 luku

Yleiset menettelysäännökset

3 §

Hakijan velvollisuus ilmoittaa muuttuneista tiedoista

Ilmoitus on tehtävä 1 §:ssä säädetyllä tavalla.

4 luku

Ulosmittaus

51 §

Olennaisesti heikentynyt maksukyky

Jos velallisen maksukyky on sairauden, työttömyyden, velallisen maksaman elatusavun, taanomaista suurempien tulojen hankkimiskulujen tai muun erityisen synn vuoksi olennaisesti heikentynyt, palkasta ulosmitataan toistaiseksi tai määrättyä aikaa säännönmukaista pienempi määrä.

52 §

Vapaakuukausien perusteet

Sen jälkeen, kun palkan ulosmittaus on jatkunut yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti vuoden, ulosmittaus on keskeytettävä määräajaksi (*vapaakuukaudet*), jos:

- 1) ulosmittaus on toimitettu 49 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna tulorajaulosmittauksena;

- 2) ulosmittaus on toimitettu 49 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla jättämällä ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa palkasta;
- 3) velallisen välttämättömät asumiskustannukset tai muut elinkustannukset ovat hänelle ulosmittauksen jälkeen jäävään määrään nähden korkeat; tai
- 4) keskeyttämiseen on erityinen syy.

53 §

Vapaakuukausien määrä

Tulorajaulosmittauksessa velalliselle on annettava vuosittain kolme vapaakuukautta ilman pyyntöä. Velalliselle, jonka palkan ulosmittaus on toimitettu jättämällä ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa palkasta, on annettava vuosittain yksi vapaakuukausi ilman pyyntöä.

Lisäksi tulorajaulosmittauksessa annetaan velallisen pyynnöstä yksi vapaakuukausi vuosittain 52 §:n 3 tai 4 kohdassa tarkoitettulla perusteella. Velalliselle, jonka palkan ulosmittaus toimitetaan muuna kuin tulorajaulosmittauksena, annetaan pyynnöstä vapaakuukausia mainituissa lainkohdissa tarkoitetuilla perusteilla siten, että velallinen voi saada vapaakuukausia enintään yhteensä kolme vuosittain. Hakijan suostumuksella vapaakuukausia voidaan hakemuksen raukeamatta antaa enintään kuusi vuosittain.

Velallisella on oikeus saada vapaakuukausia siitä huolimatta, että ulosmittauksen määrää on rajoitettu 51 §:n mukaisesti. Samalla perusteella ei kuitenkaan voida antaa sekä vapaakuukausia että rajoittaa ulosmittauksen määrää.

Muun kuin määrääjoin maksettavan palkan ulosmittaus keskeytetään vastaavasti noudattaen soveltuvin osin, mitä tässä pykälässä säädetään.

6 luku

Jako ja tilitys

23 §

Erikseen talletus

Varat, joita ulosottomies säilyttää 21 tai 22 §:n mukaan, on talletettava erikseen luottolaitokseen, jos varat ylittävät valtioneuvoston asetuksella säädettävän huomattavan määrän. Koron talletetuista varoista saa ja negatiivisesta korosta vastaa se, jolle varat tilitetään. Varat on talletettava erikseen kuuden viikon kuluessa siitä, kun ne on suoritettu ulosottomiehelle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä xx.xx.2022

Pääministeri

Sanna Marin

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

Laki

ulosottoaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulosottoaaren (705/2007) 4 luvun 51, 52 ja 53 § sekä 6 luvun 23 § 1 momentti,
sellaisena kuin niistä on 4 luvun 51 § osaksi laissa 60/2018, ja
lisätään 3 luvun 3 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 luku

3 luku

Yleiset menettelysäännökset

Yleiset menettelysäännökset

3 §

3 §

*Hakijan velvollisuus ilmoittaa muuttuneista
tiedoista*

*Hakijan velvollisuus ilmoittaa muuttuneista
tiedoista*

(uusi)

*Ilmoitus on tehtävä 1 §:ssä säädetyllä ta-
valla.*

4 luku

4 luku

Ulosmittaus

Ulosmittaus

51 §

51 §

Olennaisesti heikentynyt maksukyky

Olennaisesti heikentynyt maksukyky

Jos velallisen maksukyky on sairauden, työttömyyden, velallisen maksaman elatusavun tai muun erityisen syyn vuoksi olennaisesti heikentynyt, palkasta ulosmitataan toistaiseksi tai määrätynä aikana säännönmu-
kaista pienempi määrä.

Jos velallisen maksukyky on sairauden, työttömyyden, velallisen maksaman elatusavun, *tavanomaista suurempien tulonhankkimiskulujen* tai muun erityisen syyn vuoksi olennaisesti heikentynyt, palkasta ulosmitataan toistaiseksi tai määrätynä aikana säännönmukaista pienempi määrä.

52 §

52 §

Vapaakuukausien perusteet

Vapaakuukausien perusteet

Sen jälkeen, kun palkan ulosmittaus on jatkunut yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti vuoden, ulosmittaus on keskeytettävä määräajaksi (*vapaakuukaudet*), jos:

- 1) ulosmittaus on toimitettu 49 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna tulorajaulosmittauksena;
- 2) velallisen välttämättömät asumiskustannukset tai muut elinkustannukset ovat hänelle ulosmittauksen jälkeen jäävään määrään nähden korkeat; tai
- 3) keskeyttämiseen on erityinen syy.

Sen jälkeen, kun palkan ulosmittaus on jatkunut yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti vuoden, ulosmittaus on keskeytettävä määräajaksi (*vapaakuukaudet*), jos:

- 1) ulosmittaus on toimitettu 49 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna tulorajaulosmittauksena;
- 2) *ulosmittaus on toimitettu 49 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla jättämällä ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa palkasta;*
- 3) velallisen välttämättömät asumiskustannukset tai muut elinkustannukset ovat hänelle ulosmittauksen jälkeen jäävään määrään nähden korkeat; tai
- 4) keskeyttämiseen on erityinen syy.

53 §

53 §

Vapaakuukausien määrä

Vapaakuukausien määrä

Velalliselle on annettava tulorajaulosmittauksessa vuosittain kaksi vapaakuukautta. Muilla perusteilla vapaakuukausia annetaan velallisen pyynnöstä enintään yhteensä kolme vuosittain. Hakijan suostumuksella vapaakuukausia voidaan hakemuksen raukeamatta antaa enintään kuusi vuosittain.

Velallisella on oikeus saada vapaakuukausia siitä huolimatta, että ulosmittauksen määrää on rajoitettu 51 §:n 1 momentin mukaisesti. Samalla perusteella ei kuitenkaan voida antaa sekä vapaakuukausia että rajoittaa ulosmittauksen määrää.

Muun kuin määräajoin maksettavan palkan ulosmittaus keskeytetään vastaavasti noudattaen soveltuvin osin, mitä tässä pykälässä säädetään.

Tulorajaulosmittauksessa velalliselle on annettava vuosittain kolme vapaakuukautta ilman pyyntöä. Velalliselle, jonka palkan ulosmittaus on toimitettu jättämällä ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa palkasta, on annettava vuosittain yksi vapaakuukausi ilman pyyntöä.

Lisäksi tulorajaulosmittauksessa annetaan velallisen pyynnöstä yksi vapaakuukausi vuosittain 52 §:n 3 tai 4 kohdassa tarkoitetulla perusteella. Velalliselle, jonka palkan ulosmittaus toimitetaan muuna kuin tulorajaulosmittauksena, annetaan pyynnöstä vapaakuukausia enintään yhteensä kolme vuosittain. Hakijan suostumuksella vapaakuukausia voidaan hakemuksen raukeamatta antaa enintään kuusi vuosittain.

Velallisella on oikeus saada vapaakuukausia siitä huolimatta, että ulosmittauksen määrää on rajoitettu 51 §:n mukaisesti. Samalla perusteella ei kuitenkaan voida antaa sekä vapaakuukausia että rajoittaa ulosmittauksen määrää.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Muun kuin määräajoin maksettavan palkan ulosmittaus keskeytetään vastaavasti noudattaen soveltuvin osin, mitä tässä pykälässä säädetään.

6 luku

Jako ja tilitys

23 §

Erikseen talletus

Varat, joita ulosottomies säilyttää 21 tai 22 §:n mukaan, on talletettava erikseen luottolaitokseen *korkoa kasvamaan*, jos varat ylittävät valtioneuvoston asetuksella säädettävän huomattavan määrän. Koron talletetuista varoista saa se, jolle varat tilitetään. Varat on talletettava erikseen kuuden viikon kuluessa siitä, kun ne on suoritettu ulosottomiehelle.

6 luku

Jako ja tilitys

23 §

Erikseen talletus

Varat, joita ulosottomies säilyttää 21 tai 22 §:n mukaan, on talletettava erikseen luottolaitokseen, jos varat ylittävät valtioneuvoston asetuksella säädettävän huomattavan määrän. Koron talletetuista varoista saa *ja negatiivisesta korosta vastaa* se, jolle varat tilitetään. Varat on talletettava erikseen kuuden viikon kuluessa siitä, kun ne on suoritettu ulosottomiehelle.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .
